

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 14. ledna 2021¹

Věc C-913/19

**CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
proti
Gefion Insurance A/S**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Sądem Rejonowym w Białymstoku (okresní soud v Bělostoku, Polsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Justiční spolupráce v občanských věcech – Soudní příslušnost v občanských a obchodních věcech – Zvláštní příslušnost – Pojištění občanskoprávní odpovědnosti – Postoupení pohledávek – Pojem „pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna““

1. V rámci původního řízení vyvstala diskuse o mezinárodní soudní příslušnosti polského soudu pro rozhodnutí ve sporu mezi společnostmi, na kterou osoba poškozená v dopravní nehodě, k níž došlo v Polsku, postoupila své nároky, a pojišťovnou se sídlem v Dánsku, která kryje rizika osoby, jež nehodu způsobila.

2. Polský soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce žádá Soudní dvůr o výklad pravidel zvláštní příslušnosti ve věcech pojištění obsažených v oddíle 3 kapitoly II nařízení (EU) č. 1215/2012² ve spojení s čl. 7 body 2 a 5 tohoto nařízení. Podle posledně uvedených ustanovení jsou příslušné soudy místa škodné události (bod 2) a pro spory probíhající proti mateřskému podniku v důsledku činností týkajících se jeho pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, soudy místa, kde se tyto složky nacházejí (bod 5).

3. Soudní dvůr bude mít ve svém rozsudku (jenž bude dalším z oblasti pojišťovnictví)³ možnost se zabývat i vztahem mezi čl. 7 bodem 5 nařízení a směrnicí 2009/138/ES⁴.

1 – Původní jazyk: španělština.

2 – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2012, L 351, s. 1; oprava Úř. věst. 2020, L 338, s. 12, dále jen „nařízení“).

3 – Z nejnovějších viz rozsudky ze dne 27. února 2020, BALTA (C-803/18, EU:C:2020:123); ze dne 31. ledna 2018, Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50), a ze dne 21. ledna 2016, SOVAG (C-521/14, EU:C:2016:41).

4 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 25. listopadu 2009 o přístupu k pojišťovací a zajišťovací činnosti a jejím výkonu (Solventnost II) (Úř. věst. 2009, L 335, s. 1; oprava Úř. věst. 2014, L 219, s. 66, dále jen „směrnice Solventnost II“).

I. Právní rámec

A. Nařízení č. 1215/2012⁵

4. V bodě 16 odůvodnění tohoto nařízení se uvádí:

„Kromě místa bydliště žalovaného by měla existovat i jiná kritéria pro určení příslušnosti, založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti. Existence této úzké vazby by měla posílit právní jistotu a předejít možnosti, aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat. [...]“

5. Článek 4 odst. 1 zní:

„Nestanoví-li toto nařízení jinak, mohou být osoby, které mají bydliště v některém členském státě, bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.“

6. Podle čl. 5 odst. 1 platí:

„Osoby, které mají bydliště v některém členském státě, mohou být u soudů jiného členského státu žalovány pouze na základě pravidel stanovených v oddílech 2 až 7 této kapitoly.“

7. Článek 7 stanoví:

„Osoba, která má bydliště v některém členském státě, může být v jiném členském státě žalována:

[...]

2) ve věcech týkajících se deliktů nebo kvazideliktů odpovědnosti u soudu místa, kde došlo nebo může dojít ke škodné události;

[...]

5) jedná-li se o spor vyplývající z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, u soudu místa, kde se tyto složky nacházejí“.

8. Pravidla pro určení příslušnosti ve věcech pojištění, která jsou předmětem kapitoly II oddílu 3 nařízení, jsou obsažena v jeho člancích 10 až 16.

9. Článek 10 zní:

„Ve věcech pojištění se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž je dotčen článek 6 a čl. 7 bod 5.“

B. Směrnice 2009/138

10. Článek 145 („Podmínky pro zřízení pobočky“) stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby pojišťovna, která hodlá zřídit pobočku na území jiného členského státu, tento záměr oznámila orgánům dohledu domovského členského státu.

5 – V souladu s články 1 a 2 Protokolu č. 22 o postavení Dánska, připojeného ke Smlouvě o Evropské unii a ke Smlouvě o fungování Evropské unie, se Dánsko neúčastnilo přijímání tohoto nařízení, které pro něj není závazné ani použitelné; oznámilo ovšem Komisi své rozhodnutí uplatňovat obsah tohoto nařízení, a to nótou ze dne 20. prosince 2012 (Úř. věst. 2013, L 79, s. 4).

Každá trvalá přítomnost pojišťovny na území členského státu se pokládá za pobočku, a to i v případě, kdy tato přítomnost nemá formu pobočky, ale je pouze kancelář vedenou vlastními zaměstnanci pojišťovny nebo osobou, která je sice nezávislá, avšak má trvalé zmocnění jednat za pojišťovnu podobným způsobem, jako by jednalo její zastoupení.

[...]“

11. Článek 151 („Nediskriminace osob uplatňujících nároky“) stanoví:

„Hostitelský členský stát musí na neživotní pojišťovně vyžadovat, aby zabezpečila, že osoby uplatňující nároky z událostí vzniklých na jeho území se nedostanou do méně výhodné situace v důsledku toho, že pojišťovna kryje riziko zařazené do odvětví 10 v části A přílohy I (kromě občanskoprávní odpovědnosti dopravce) v rámci poskytování služeb, a nikoli prostřednictvím provozovny v uvedeném státě.“

12. Článek 152 („Zástupce“) stanoví:

„1. Pro účely uvedené v článku 151 musí hostitelský členský stát na neživotní pojišťovně vyžadovat, aby ustanovila zástupce s bydlištěm nebo usazeného na jeho území, který bude shromažďovat všechny nutné informace o škodných případech a který bude mít dostatečné pravomoci pro zastupování pojišťovny ve vztahu k poškozeným osobám uplatňujícím nároky, včetně zmocnění k vyplácení částek odpovídajících nárokům na náhradu škody, i pravomoc zastupovat tuto pojišťovnu nebo případně dát ji zastupovat před soudy nebo orgány tohoto členského státu ve vztahu k těmto nárokům na náhradu škody.

[...]“.

II. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžná otázka

13. CNP spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dále jen „CNP“) je společnost s ručením omezeným se sídlem v Polsku.

14. Gefion Insurance A/S (dále jen „Gefion“) je pojišťovna se sídlem v Dánsku.

15. Crawford Polska sp. z o.o. (dále jen „Crawford Polska“) se sídlem v Polsku je podnik, kterému Gefion udělila zmocnění⁶ pro „kompletní vyřizování nároků“, jakož i pro „zastupování společnosti Gefion ve všech řízeních [...] před soudy a jinými veřejnými orgány“.

16. Zástupcem společnosti Gefion v Polsku je i Polins spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (dále jen „Polins“), jiný podnik, se sídlem v Żychlinu (Polsko)⁷.

17. Dne 28. února 2018 došlo v Polsku k dopravní nehodě mezi vozidlem poškozené a vozidlem osoby, která nehodu způsobila. Posledně zmíněná osoba měla v té době uzavřenou smlouvu o pojištění odpovědnosti z provozu vozidel se společností Grefion.

18. Dne 1. března 2018, když bylo vozidlo v opravě, uzavřela poškozená s autoservisem úplatnou smlouvu o pronájmu náhradního vozidla.

6 – Na základě plné moci ze dne 31. května 2016 uděleného společnosti Crawford Polska zmocněnými členy statutárního orgánu společnosti Gefion.

7 – Jedná jako pojišťovací agent v souladu s polskými právními předpisy provádějícími směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/97 ze dne 20. ledna 2016 o distribuci pojištění (přepracované znění) (Úř. věst. 2016, L 26, s. 19).

19. Jako protiplnění za pronájem převedla poškozená na autoservis svou pohledávku vůči společnosti Gefion. Po ukončení pronájmu vystavil autoservis fakturu pro účely DPH za služby.

20. Dne 25. června 2018 nabyla CNP na základě smlouvy o postoupení pohledávky od autoservisu právo uplatnit vůči společnosti Grefion pohledávku z titulu náhrady nákladů na pronájem náhradního vozidla.

21. Téhož dne vyzvala CNP společnost Gefion k zaplacení fakturované částky. Tuto výzvu zaslala na adresu společnosti Polins.

22. Likvidaci pojistné události prováděla Crawford Polska, jednající jménem společnosti Gefion. Crawford Polska jménem a na účet společnosti Gefion ověřila částečně fakturu za pronájem a přiznala část požadované částky.

23. V témže dokumentu týkajícím se těchto otázek uvedla Crawford Polska poučení o možnosti vznášet nároky u ní jakožto subjektu schváleného pojišťovnou. Bylo v něm uvedeno také poučení o možnosti podat žalobu proti společnosti Gefion buď podle právních předpisů o obecné příslušnosti, nebo u soudu místa bydliště nebo sídla pojistníka, pojištěného nebo oprávněného z pojistné smlouvy.

24. Dne 20. srpna 2018 podala CNP proti společnosti Gefion žalobu k Sądu Rejonowemu w Białymstoku (okresní soud v Bělostoku, Polsko). Pokud jde o mezinárodní soudní příslušnost, poukázala na informace uveřejněné společností Gefion, podle kterých je jejím hlavním zástupcem v Polsku Polins. Požádala o doručování písemností určených žalované na adresu společnosti Polins.

25. Gefion jakožto žalovaná navrhla odmítnutí žaloby z důvodu nepřislušnosti polského soudu. Jako relevantní ustanovení týkající se příslušnosti uvedla čl. 5 odst. 1 nařízení. Uvedla, že CNP nemá postavení pojistníka, pojištěného nebo oprávněné osoby, ale je podnikatelským subjektem kupujícím pohledávky z pojistných smluv, který proto nemá možnost podávat žaloby u soudu jiného členského státu než státu sídla pojistitele.

26. CNP v replice uvedla, že žalovaná je zapsaná na seznamu pojišťoven členských států EU/EFTA oznámeném v Polsku a podléhá dohledu Komisję Nadzoru Finansowego (úřad pro finanční dohled, Polsko), že prodává pojištění na území Polska a že je nepřípustné, aby se osoba, která převezme pohledávku od poškozené, nemohla domáhat náhrady nákladů na opravu u soudu místa, kde došlo ke škodné události a kde byla provedena oprava.

27. Za těchto podmínek Sąd Rejonowy w Białymstoku (okresní soud v Bělostoku) položil Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

- „1) Musí být čl. 13 odst. 2 ve spojení s článkem 10 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že ve sporu mezi podnikatelem, který nabyl od poškozeného pohledávku vůči pojišťovně z titulu pojištění občanskoprávní odpovědnosti, a touto pojišťovnou, není vyloučeno určení příslušnosti soudu na základě čl. 7 bodu 2 nebo čl. 7 bodu 5 nařízení?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, musí být čl. 7 bod 5 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že obchodní společnost vykonávající činnost v členském státě, která likviduje materiální škody v rámci povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel v rámci smlouvy s pojišťovnou se sídlem v jiném členském státě, je její pobočkou, zastoupením nebo jinou provozovnou?

- 3) V případě kladné odpovědi na první otázku, musí být čl. 7 bod 2 [nařízení č. 1215/2012] vykládán v tom smyslu, že představuje samostatný základ příslušnosti soudu členského státu, kde došlo ke škodné události, ke kterému věřitel, jenž nabyl pohledávku poškozeného v rámci povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti, podá žalobu proti pojišťovně usazené v jiném členském státě?“

III. Řízení

28. Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce byla doručena Soudnímu dvoru dne 13. prosince 2019.

29. Písemná vyjádření předložily CNP, Gefion, vláda Polské republiky a Evropská komise. Konání jednání nebylo považováno za nezbytné.

IV. Analýza

30. Na základě pokynu Soudního dvora vyjádřím své stanovisko jen ke druhé předběžné otázce. Předkládající soud prostřednictvím této shora reprodukované otázky žádá o výklad pojmu „pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna“ uvedeného v čl. 7 bodě 5 nařízení za takových okolností, jaké nastaly v projednávané věci.

31. Mám za to, že odpověď na tuto otázku lze vyvodit z judikatury Soudního dvora ke zmíněné normě, a to od jejího začlenění do Bruselské úmluvy z roku 1968⁸, jak vysvětlím níže.

32. Vzhledem k tomu, že předkládající soud a někteří zúčastnění na řízení o předběžné otázce více či méně nepřímo navrhuji prodiskutování i jiných předpisů z oblasti pojištění (směrnice Solventnost II), budu se zabývat i jimi.

A. Úvodní poznámky

33. Bezprostředním předchůdcem článku 7 bodu 5 nařízení byl čl. 5 bod 5 nařízení (ES) č. 44/2001⁹, jehož předchůdcem byl čl. 5 bod 5 Bruselské úmluvy z roku 1968. Znění této normy zůstalo nezměněno.

34. Soudní dvůr vyložil tyto tři předpisy v rozsudcích, z nichž vzešla ustálená judikatura¹⁰, se kterou by odpověď na projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce měla přirozeně být v souladu. Tím se zajistí kontinuita výkladu mezi tímto nařízením a nástroji, které mu předcházely, jak se uvádí v bodě 34 odůvodnění nařízení.

8 – Bruselská úmluva z roku 1968 o příslušnosti a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 1972, L 299, s. 32; konsolidované znění v Úř. věst. 1998, C 27, s. 1).

9 – Nařízení Rady ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42).

10 – Výroky některých rozsudků jednoznačně závisejí na okolnostech dané věci – viz rozsudky ze dne 18. března 1981, *Blanckaert & Willems* (139/80, EU:C:1981:70; dále jen „rozsudek *Blanckaert & Willems*“), a ze dne 9. prosince 1987, *SAR Schotte* (218/86, EU:C:1987:536; dále jen „rozsudek *SAR Schotte*“). To ovšem nezabránilo rozpracování obecných kritérií zaměřených jednak na vztah mezi zahraničním a místním subjektem a jeho vnímání třetími osobami, a jednak na vzdálenost mezi předmětem sporu a soudem (viz body 38 a násl. tohoto stanoviska).

35. Článek 7 bod 5 nařízení je zařazen do oddílu 2 („Zvláštní příslušnost“) kapitoly II tohoto nařízení. Uplatní se i na spory z pojištění, respektive na spory spadající do působnosti oddílu 3 („Příslušnost ve věcech pojištění“) téže kapitoly, které splňují požadované podmínky¹¹. Plyne to z výjimky stanovené v článku 10 nařízení¹².

36. Kritéria výkladu čl. 7 bodu 5 nařízení, která uvedu níže, se neliší podle toho, zda má jeden z účastníků řízení „slabší“ postavení ve srovnání s druhým, protože tato okolnost nemá vliv na způsob, jakým má být toto ustanovení chápáno nebo používáno¹³.

37. Můj právní názor bude proto stejný bez ohledu na to, zda Soudní dvůr odpoví na první předběžnou otázku kladně, nebo zda dospěje k opačnému závěru a rozhodne, že se na spor v původním řízení použije oddíl 3 kapitoly II nařízení. V tomto druhém případě bude mít žalobce možnost podat návrh u soudu podle čl. 7 bodu 5 nařízení na základě vnitřního odkazu obsaženého v článku 10 téhož nařízení.

B. Článek 7 bod 5 nařízení

1. Judikatura Soudního dvora

38. Článek 7 bod 5 nařízení obsahuje zvláštní pravidlo pro určení příslušnosti, které je odchylkou od zásady, podle níž mezinárodní soudní příslušnost mají v první řadě soudy bydliště nebo sídla žalovaného.

39. Pravidlo zvláštní příslušnosti je jako takové třeba vykládat striktně, a nikoli nad rámec hypotéz výslovně stanovených v nařízení¹⁴.

40. Výklad ustanovení musí navíc být autonomní¹⁵.

41. Stejně jako všechna pravidla zvláštní příslušnosti stanovená v článku 7 nařízení je pravidlo uvedené v jeho bodě 5 založeno na existenci zvláště úzké vazby mezi žalobou a soudy, které by o ní případně měly rozhodovat. Tato blízkost odůvodňuje přiznání příslušnosti z důvodů řádného výkonu spravedlnosti a účelné organizace řízení¹⁶.

42. Při zjišťování, zda má žaloba týkající se provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny podniku nacházejícího se v jednom členském státě dostatečnou vazbu k jinému státu¹⁷, vyžaduje judikatura Soudního dvora dva prvky, a sice a) jeden, který nazvu „subjektivní prvek“ a který se týká dotčených subjektů, a b) druhý, který nazvu „objektivní prvek“ a který se týká jednání, v důsledku kterého vznikl spor.

11 – Ty nejsou splněny v případě sporů, ve kterých je žalobcem podnikatel v daném odvětví – srov. rozsudek ze dne 31. ledna 2018, Hofsoe (C-106/17, EU:C:2018:50).

12 – Článek 17 odst. 1 nařízení zachovává použitelnost čl. 7 bodu 5 i na spory týkající se některých spotřebitelských smluv a čl. 20 odst. 1 i na spory týkající se určitých individuálních pracovních smluv.

13 – Pro článek 18 nařízení č. 44/2001 (nyní článek 20 nařízení) to potvrzuje rozsudek ze dne 19. července 2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491).

14 – Rozsudek ze dne 5. července 2018, flyLAL-Lithuanian Airlines [C-27/17, EU:C:2018:533 (dále jen „rozsudek flyLAL-Lithuanian Airlines“), body 26 a 62].

15 – Rozsudek ze dne 22. listopadu 1978, Somafer [33/78, EU:C:1978:205 (dále jen „rozsudek Somafer“), bod 8].

16 – Viz Jenardovu zprávu k Bruselské úmluvě z roku 1968 (Úř. věst. 1979, C 59, s. 22) a bod 16 odůvodnění nařízení. V citovaném bodě odůvodnění jsou zmíněna alternativní kritéria pro určení příslušnosti „založená na úzké vazbě mezi soudem a podanou žalobou nebo usnadňující řádný výkon spravedlnosti“. Tato úzká vazba by navíc „měla posílit právní jistotu a předejít [tomu], aby žalovaný byl žalován v řízení před soudem členského státu, jehož příslušnost nemohl rozumně předpokládat“.

17 – Ve kterém se nachází pobočka, zastoupení nebo provozovna.

43. Ověření existence pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny (ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení) je úkolem, jenž vyžaduje konkrétní posouzení skutkového stavu¹⁸ nezbytné i pro posouzení otázky, zda vazba mezi sporem a činností pobočky, zastoupení nebo provozovny, je dostatečná.

44. Úkol zjišťovat skutkový stav vzhledem k tomu, že vyžaduje posouzení případ od případu, nepřísluší Soudnímu dvoru, nýbrž vnitrostátnímu soudu.

a) Subjektivní prvek

45. Pojmy „pobočka“, „zastoupení“ nebo „jiná provozovna“¹⁹ předpokládají existenci centra činnosti, resp. provozní entity, které dlouhodobě vystupuje navenek jako detašované pracoviště mateřského podniku²⁰.

46. Toto centrum činnosti musí mít vedení a být materiálně vybaveno tak, že může vést obchodní jednání s třetími osobami takovým způsobem, že „ačkoliv tyto osoby vědí, že případný právní vztah bude navázán s mateřským podnikem, nemusí se obracet přímo na něj“²¹.

47. U entity, která jedná jako „pobočka“, „zastoupení“ nebo „jiná provozovna“ mateřského podniku, lze rozlišovat dvě sféry jejího jednání, a to dovnitř a navenek.

48. Soudní dvůr uznává důležitost obou těchto sfér²² a přikládá zvláštní význam dojmu, který obě tyto entity svým jednáním vyvolávají, jakožto skutečnosti, která může prokázat úzkou vazbu mezi později vzniklými spory a soudem o nich rozhodujícím²³.

49. V souladu s tímto právním názorem a v souvislosti s výkladem čl. 7 bodu 5 nařízení platí, že:

- jako pobočka, zastoupení nebo provozovna nebude kvalifikován „nezávislý obchodní zástupce (zprostředkovatel), který si [...] může svobodně organizovat podstatnou část své činnosti a určit, jakou část pracovní doby bude věnovat podniku, k jehož zastupování svolil, kterému [tento podnik] nemůže bránit, aby současně zastupoval několik podniků konkurujících si ve stejném odvětví [...], a kterého činnost je navíc omezena na předávání objednávek svému mateřskému podniku, na jejichž vyřizování či realizaci se nijak nepodílí“²⁴;
- toto ustanovení se naproti tomu vztahuje na podnik usazený v členském státě, který „sice neprovozuje v jiném [...] státě nesamostatnou pobočku, zastoupení nebo provozovnu, avšak v tomto státě vykonává činnost prostřednictvím nezávislé společnosti, která má stejný název a stejné vedení, která jedná a uzavírá obchody jeho jménem a která mu slouží jako detašované pracoviště“²⁵.

18 – Tak připomněl generální advokát M. Bobek ve svém stanovisku ve věci flyLAL-Lithuanian Airlines (C-27/17, EU:C:2018:136, bod 134).

19 – V kontextu čl. 7 bodu 5 nařízení Soudní dvůr mezi těmito třemi pojmy nerozlišuje – viz rozsudek ze dne 6. října 1976, De Bloos (14/76, EU:C:1976:134, bod 21).

20 – Rozsudky Somafer, body 11 a 12; Blanckaert & Willems, bod 11, a flyLAL-Lithuanian Airlines, bod 59, jakož i usnesení ze dne 19. listopadu 2019 INA a další (C-200/19, nezveřejněné, EU:C:2019:985, bod 35).

21 – Rozsudky Somafer, bod 12; SAR Schotte, bod 10, a ze dne 6. dubna 1995, Lloyd's Register of Shipping (C-439/93, EU:C:1995:104, bod 18).

22 – Rozsudek SAR Schotte, bod 16: „úzká vazba mezi žalobou a soudem, který má o ní rozhodovat, se posuzuje nejen podle právních vztahů mezi právníky osobami usazenými v různých smluvních státech, ale rovněž v závislosti na způsobu, jakým tyto dva podniky jednají v životě společnosti a jakým ve svých obchodních vztazích působí vůči třetím osobám“.

23 – Rozsudek ze dne 6. dubna 1995, Lloyd's Register of Shipping (C-439/93, EU:C:1995:104, bod 19): „pobočky, zastoupení nebo jiné vedlejší provozovny jsou entity, které mohou být hlavním, nebo dokonce výlučným partnerem třetích stran při sjednávání smluv“.

24 – Rozsudek Blanckaert & Willems, body 12 a 13.

25 – Rozsudek SAR Schotte, bod 17. Mezi tímto rozsudkem a rozsudkem Blanckaert & Willems nevidím rozpor, ale dva konkrétní způsoby uplatnění téhož pravidla. Ve věci, ve které byl vydán druhý z uvedených rozsudků, nebyl obchodní zástupce při jednání dovnitř závislý na jiném podniku a tento dojem nevznikl ani při jednání navenek, na rozdíl od toho, jak tomu bylo v rozsudku SAR Schotte.

b) Objektivní prvek

50. V kontextu čl. 7 bodu 5 nařízení se spor musí týkat právních jednání souvisejících s provozováním pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny mateřského podniku nebo závazků, které tyto složky jménem tohoto podniku přijaly²⁶.

51. Podle Soudního dvora je tomu tak v případě, kdy je spor důsledkem jednání pobočky, zastoupení nebo provozovny. Použití čl. 7 bodu 5 nařízení je naopak vyloučeno, když neexistují skutečnosti, které by umožňovaly prokázat zapojení pobočky do právního vztahu mezi účastníky původního řízení²⁷.

52. Soudní dvůr zejména dodal, že spor v oblasti mimosmluvní odpovědnosti²⁸ může vyplývat z provozování pobočky, jestliže se pobočka „skutečně podílela na určitých úkonech, z nichž se skládá občanskoprávní delikt“²⁹.

2. Použití této judikatury na daný spor

a) Relevantní subjekt pro účely čl. 7 bodu 5 nařízení

53. Ze spisu vyplývá, že společnost Gefion zastupují v Polsku dvě společnosti, a to Polins a Crawford Polska.

54. Podle předkládajícího soudu vede tato okolnost k obtížím při určování subjektu, jenž má vyřizovat pojistnou událost, a při soudním řízení proti pojišťovně³⁰.

55. I když jsou tyto obavy legitimní, vyřešení těchto obtíží nesouvisí s požadovanou odpovědí, která se musí omezit na výklad čl. 7 bodu 5 nařízení³¹.

56. Naproti tomu je třeba postavit najisto, kterému ze subjektů zastupujících v Polsku pojišťovnu lze přiřadit jednání, v jehož důsledku vznikl spor. Ověřování, zda jsou splněna kritéria definující pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu podle čl. 7 bodu 5 nařízení, musí být provedeno ve vztahu k tomuto subjektu.

57. Předkládací usnesení není v tomto ohledu natolik jasné, jak by bylo žádoucí. Přikláním se ovšem k názoru, že takovým subjektem je společnost Crawford Polska. Dovodit to lze ze zmíněného usnesení, ve kterém se navíc uvádí, že spor vznikl v rámci likvidace pojistné události, kterou prováděla právě společnost Crawford Polska³².

26 – Rozsudky Somafer, body 11 a 13; ze dne 19. července 2012, Mahamdia (C-154/11, EU:C:2012:491, bod 48), a flyLAL-Lithuanian Airlines, bod 59, či usnesení ze dne 19. listopadu 2019, INA a další (C-200/19, nezveřejněné, EU:C:2019:985, bod 35).

27 – Rozsudek ze dne 11. dubna 2019, Ryanair (C-464/18, EU:C:2019:311, body 34 a 35).

28 – Kvalifikace žaloby společnosti CNP proti společnosti Gefion jako „deliktní“ v terminologii nařízení není zpochybňována.

29 – Rozsudek flyLAL-Lithuanian Airlines, bod 63.

30 – Bod 24 předkládacího usnesení. Sąd Rejonowy w Białymstoku (okresní soud v Bělostoku) dokládá tyto obtíže předběžnou otázkou vznesenou v rámci jiného řízení, rovněž proti společnosti Gefion, v němž byl vydán rozsudek ze dne 27. února 2020, Corporis (C-25/19, EU:C:2020:126; dále jen „rozsudek Corporis“).

31 – Připouštím, že rozprostření pojišťovacích činností takovým způsobem, jak podle všeho činí Gefion, by mohlo mít určité důsledky pro použitelnost tohoto ustanovení, například proto, že veřejnosti znesnadňuje vnímání skutečnosti, že určitý místní podnik je detašovaným pracovištěm mateřského podniku. Výklad čl. 7 bodu 5 nařízení musí ovšem být striktní; i jeho samotné znění omezuje okolnosti podmiňující jeho použitelnost na skutečnosti, které souvisí s konkrétním sporem. Jinými slovy, pro účely smyslu jeho existence a v souladu s ním (tj. s úzkou vazbou mezi sporem a soudem) nepostačuje jakákoli přítomnost žalovaného v daném členském státě, ale jen přítomnosti složky, která se podílí na jednání, v jehož důsledku vznikl spor.

32 – Podle Komise, která vychází ze stejného předpokladu, je v otázce předkládajícího soudu zmíněn tento subjekt. Domnívám se, že je to pravděpodobné, zejména s ohledem na body 26 a 28 předkládacího usnesení.

58. S výhradou ověření, které bude v konečném důsledku muset provést předkládající soud, budu tedy vycházet z předpokladu, že relevantním subjektem pro účely čl. 7 bodu 5 nařízení je společnost Crawford Polska.

b) Kvalifikace společnosti Crawford Polska a posouzení jejího jednání

59. Odpověď na druhou předběžnou otázku vyžaduje určení, zda společnost Crawford Polska splňuje požadavky na pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení, a dále v jaké míře se aktivně podílela na skutečnostech, v důsledku kterých vznikl spor v původním řízení.

60. Oba tyto aspekty mají výrazně skutkovou povahu, kterou může náležitě ověřit jen předkládající soud, jenž je skutkovým okolnostem nejbližší. Omezím se proto jen na několik postřehů.

61. První se týká námitky společnosti Gefion proti kvalifikování společnosti Crawford Polska jako pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny, a to proto, že jde o nezávislý subjekt a škodního zástupce několika pojišťoven a jiných subjektů³³.

62. Podle mého názoru žádný z těchto dvou faktorů (tj. nezávislost a nevýhradnost) nevede k vyloučení použitelnosti čl. 7 bodu 5 nařízení, když jiné prvky ve vzájemném spojení vyvolávají charakteristický dojem pro účely tohoto ustanovení a podřízená složka je navíc materiálně vybavena pro jednání s třetími osobami.

63. Ztotožňuji se tedy s názorem, který si předkládající soud a Komise³⁴ učinily na základě následujících údajů o statusu a činnosti společnosti Crawford Polska:

- má formu společnosti s ručením omezeným, takže v souladu s polským právem má radu jednatelů (a má tedy vedení);
- zastupuje zájmy společnosti Gefion v Polsku a ve své korespondenci zdůrazňuje, že jedná jménem společnosti Gefion, jejíž je zmocněnkyní;
- na základě plné moci udělené v roce 2016 má plnou pravomoc k vyřizování a provádění likvidace pojistných událostí s právními účinky pro pojišťovnu, takže třetí osoby se v souvislosti s těmito činnostmi nemusí obracet přímo na Gefion.

64. Dále lze důvodně předpokládat, že Crawford Polska má materiální vybavení žádoucí pro výkon těchto činností. Tento aspekt je nezbytný k tomu, aby byla kvalifikována jako „centrum činností, které dlouhodobě vystupuje navenek jako detašované pracoviště mateřského podniku“ ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení. Předkládající soud si bude muset utvořit v tomto ohledu vlastní názor a případně si v souladu se svým právním řádem opatřit relevantní informace.

65. Můj druhý postřeh se týká zapojení společnosti Crawford Polska do jednání, v důsledku kterého vznikl spor, a sice do vyřizování a likvidace pojistné události, jakož i do rozhodnutí vyplatit náhradu v požadované výši jen částečně.

33 – Vyjádření společnosti Gefion, body 20 a 21. V této souvislosti Gefion uvádí vlastní úvahy k článku 152 směrnice Solventnost II, z nichž plyne, že podle tohoto ustanovení není takový subjekt nikdy pobočkou, zastoupením ani jinou provozovnou ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení. Touto otázkou se budu zabývat níže.

34 – Předkládací usnesení, bod 26, a vyjádření Komise, body 56, 58 a 60. V témže kontextu předkládající soud a Komise zmiňují článek 145 směrnice Solventnost II, ke kterému se rovněž vrátím níže.

66. Podle rekapitulace skutkového stavu provedené předkládajícím soudem přijala toto rozhodnutí, jež bylo pro vznik sporu klíčové, Crawford Polska (a nikoli Gefion)³⁵. Potvrdí-li se tato okolnost, nebude možné mít za to, že Crawford Polska byla pouhou zprostředkovatelkou, která jen bez dalšího přeposílá informace, ale bude nutné konstatovat, že aktivně přispěla ke vzniku právního stavu, jenž byl základem sporu.

67. V téže míře bude třeba mít za to, že Crawford Polska splnila podmínky umožňující přiznat mezinárodní soudní příslušnost soudům státu, ve kterém je usazena, k rozhodnutí o žalobě pojištěného (nebo jeho právních nástupců) proti společnosti Gefion.

68. S ohledem na výše uvedené existuje dostatečný základ pro zodpovězení druhé předběžné otázky ve shora uvedeném znění. Nebyly by nutné další úvahy o dopadu směrnice Solventnost II, které rozvedu jen pro úplnost a proto, aby odpověď obdrželi i ti zúčastnění na tomto řízení, kteří předložili písemná vyjádření.

C. Dopad směrnice Solventnost II na výklad čl. 7 bodu 5 nařízení

69. Předkládající soud (jen okrajově), Gefion a Komise zmiňují články 145 a 152 směrnice Solventnost II jakožto ustanovení, která by mohla mít vliv na řešení sporu.

70. Gefion a Komise ve svých vyjádřeních poukazují na vztah mezi těmito ustanoveními a článkem 7 bodem 5 nařízení. Konkrétněji:

- z argumentů Komise podle všeho³⁶ plyne, že podle jejího názoru se v případě, kdy pojišťovna vykonává hospodářskou činnost v jiném státě prostřednictvím „trvalé přítomnosti“ ve smyslu článku 145 směrnice Solventnost II³⁷, jedná o pobočku, zastoupení nebo provozovnu ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení³⁸, a
- Gefion namítá, že ustanovením zástupce podle článku 152 směrnice Solventnost II nevzniká možnost žalovat pojišťovnu na základě čl. 7 bodu 5 nařízení. Uvádí, že samotný čl. 152 odst. 3 vylučuje možnost kvalifikovat zástupce jako „pobočku“ ve smyslu článku 145 směrnice Solventnost II³⁹.

71. Předkládající soud naznačuje, že způsob, kterým je subjekt kvalifikován pro účely směrnice Solventnost II, „hovoří pro to, považovat společnost Crawford Polska [...] za jinou provozovnu žalované [Gefion] ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení“⁴⁰.

72. Níže tyto argumenty rozeberu, i když připomínám, že k výkladu čl. 7 bodu 5 nařízení jsem se již vyjádřil s tím, že musí být autonomní a proveden s ohledem na jeho systematiku a cíle.

35 – Bod 5 předkládacího usnesení.

36 – „Podle všeho“ říkám proto, že Komise ve skutečnosti výslovně netvrdí, že by mezi těmito dvěma pojmy existovala automatická spojitost.

37 – Podle tohoto ustanovení je pojišťovna povinna oznámit orgánům dohledu domovského členského státu záměr zřídit pobočku na území jiného státu a uvést určité údaje. Podle jeho odstavce 1 platí, že „[k]aždá trvalá přítomnost pojišťovny na území členského státu se pokládá za pobočku, a to i v případě, kdy tato přítomnost nemá formu pobočky, ale je pouze kanceláří vedenou vlastními zaměstnanci pojišťovny nebo osobou, která je sice nezávislá, avšak má trvalé zmocnění jednat za pojišťovnu podobným způsobem, jako by jednalo její zastoupení“.

38 – Bod 61 vyjádření Komise.

39 – Vyjádření společnosti Gefion, bod 21. Gefion tvrdí, že svou činnost v Polsku vykonává v rámci volného pohybu služeb a splňuje podmínky vyžadované směrnicí Solventnost II, přičemž dánské ani polské orgány dohledu nevyjádřily žádné výhrady. Tento argument podle ní stačí k odmítnutí použitelnosti čl. 7 bodu 5 nařízení.

40 – Bod 28 *in fine* předkládacího rozhodnutí.

1. „Trvalá přítomnost“ a „zástupce“ podle směrnice Solventnost II

73. Podle směrnice Solventnost II podléhá výkon pojišťovací činnosti pojišťovnou usazenou v jednom členském státě, která ji hodlá vykonávat v jiném členském státě, určitým kontrolám⁴¹, jež se různí v závislosti na řešení zvoleném touto pojišťovnou.

74. Pojišťovna, která hodlá rozšířit své aktivity využitím *svobody usazování*, je povinna oznámit orgánům dohledu domovského členského státu svůj záměr usadit se v jiném státě a sdělit jim údaje vyžadované článkem 145 směrnice⁴².

75. Na tomto základě posuzují orgány dohledu domovského státu proveditelnost záměru usadit se. Posoudí-li jej kladně, provedou sdělení informací podle čl. 146 odst. 1 směrnice⁴³. Poté může pojišťovna zahájit v hostitelském státě svou přeshraniční činnost prostřednictvím pobočky nebo jiné obdobné trvalé přítomnosti.

76. Jestliže se pojišťovna rozhodne vykonávat svou činnost mimo domovský stát na základě *volného pohybu služeb*, musí rovněž oznámit svůj záměr orgánům dohledu tohoto státu⁴⁴.

77. Konkrétně pro odvětví pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel směrnice navíc vyžaduje, aby pojišťovna ustanovila „zástupce s bydlištěm nebo usazeného na [...] území [hostitelského členského státu], který bude shromažďovat všechny nutné informace o škodných případech a který bude mít dostatečné pravomoci pro zastupování pojišťovny ve vztahu k poškozeným osobám uplatňujícím nároky, včetně zmocnění k vyplacení částek odpovídajících nárokům na náhradu škody, i pravomoc zastupovat tuto pojišťovnu nebo případně dát ji zastupovat před soudy nebo orgány tohoto členského státu ve vztahu k těmto nárokům na náhradu škody“ (článek 152).

78. Osoby uplatňující nároky z událostí vzniklých na území hostitelského členského státu a souvisejících s pojištěním občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel se tak nedostanou do méně výhodné situace podle toho, které řešení pojišťovna zvolila.

79. Pro tyto konkrétní účely je tedy lhostejné, zda v hostitelském členském státě, kde došlo k pojistné události, vykonává pojišťovna svou činnost v rámci poskytování služeb, nebo prostřednictvím provozovny (pobočky nebo obdobné trvalé přítomnosti)⁴⁵.

80. Směrnice Solventnost II příliš nerozvádí pojem „trvalá přítomnost“ ani podrobně neupravuje právní režim zástupce pojišťovny⁴⁶, u kterého vyžaduje jen dostatečné pravomoci pro zastupování pojišťovny ve vztahu k poškozeným osobám uplatňujícím nároky a před soudy nebo jinými orgány ve vztahu k těmto nárokům na náhradu škody.

41 – Směrnice Solventnost II provádí, slovy jejího bodu 11 odůvodnění, „takovou harmonizaci, která je nutná a dostatečná k dosažení vzájemného uznávání povolení a systémů dohledu“, aby tak pro celé Společenství platilo jediné povolení a aby dohled nad pojišťovnou prováděl domovský členský stát.

42 – Tyto údaje zahrnují mimo jiné typ zamýšlených činností, organizační strukturu provozovny a jméno osoby, která v ní má dostatečné pravomoci zavazovat pojišťovnu ve vztahu ke třetím osobám.

43 – Orgánům dohledu hostitelského státu a dotyčné pojišťovně. Potvrdí také, že pojišťovna kryje solventnostní kapitálový požadavek a minimální kapitálový požadavek.

44 – Článek 148 odst. 1 směrnice Solventnost II stanoví, že orgány dohledu domovského státu musí v tomto případě sdělit orgánům členského státu, na jehož území zamýšlí pojišťovna působit, určité údaje.

45 – Článek 151 směrnice Solventnost II. Viz rozsudek Corporis, bod 35.

46 – V tomtéž smyslu viz rozsudek Corporis, bod 37: „toto ustanovení [čl. 152 odst. 1 první pododstavec směrnice Solventnost II] neupřesňuje konkrétní rozsah oprávnění přiznaných za tímto účelem zástupci pojišťovny“.

81. Nicméně nepřímě – v člancích 145 (pro trvalou přítomnost) a 152 (pro zástupce) – uvádí tato směrnice několik okolností nápomocných pro jejich základní vymezení:

- trvalá přítomnost nemusí mít nutně formu pobočky. Lze ji k ní přirovnat, pokud nabude podoby kanceláře vedené zaměstnanci mateřského podniku nebo nezávislou osobou, která je sice nezávislá, avšak má trvalé zmocnění jednat za pojišťovnu podobným způsobem, jako by jednalo její zastoupení. V obou případech musí mít pravomoc zavazovat pojišťovnu ve vztahu k třetím osobám;
- funkce zástupce neumožňují postavit tohoto zástupce bez dalšího na roveň pobočce, neboť podle čl. 152 odst. 3 směrnice Solventnost II „[u]stanovení zástupce samo o sobě neznamená otevření pobočky ve smyslu článku 145“⁴⁷.

82. K těmto skutečnostem se připojují skutečnosti postupně upřesňované judikaturou Soudního dvora v řízeních o předběžné otázce. Vzhledem k tomu, že spoluutvářejí můj názor k otázce srovnávání těchto institutů s instituty uvedenými v čl. 7 bodě 5 nařízení, níže se jimi budu zabývat podrobněji.

2. Vztah pobočky nebo obdobné trvalé přítomnosti a zástupce k čl. 7 bodu 5 nařízení

a) „Trvalá přítomnost“ jako „pobočka, zastoupení nebo jiná provozovna“

83. Pro účely čl. 7 bodu 5 nařízení je pobočkou, zastoupením nebo provozovnou centrum činnosti, které má vedení a je materiálně vybaveno tak, že může vést jednání s třetími osobami zavazující mateřský podnik, a které dlouhodobě vystupuje navenek jako detašované pracoviště tohoto mateřského podniku.

84. Ověřování, zda jsou tyto požadavky splněny, může být jednodušší, když pojišťovna s cílem rozšířit své aktivity do jiných členských států mimo svůj domovský členský stát vykonává – po splnění příslušných náležitostí – svou činnost v rámci svobody usazování a založí pobočku nebo zřídí jí obdobnou trvalou přítomnost ve smyslu článku 145 směrnice Solventnost II.

85. Jestliže se do jednání, v důsledku kterých vznikne spor proti pojišťovně se sídlem v jednom členském státě, zapojí jejím jménem a na její účet *pobočka* nacházející se v jiném členském státě, která splňuje podmínky článku 145 směrnice Solventnost II, bude zpravidla fakticky existovat i „pobočka“, „zastoupení“ nebo „provozovna“ ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení⁴⁸.

86. Tak tomu bude s ohledem na obsah článku 145 směrnice Solventnost II i tehdy, když se pojišťovna rozhodne svou svobodu usazování využít v podobě *trvalé přítomnosti* s charakteristickými rysy, které ji staví na roveň pobočce⁴⁹.

47 – Podle čl. 152 odst. 2 „[h]ostitelský členský stát nesmí na zástupci požadovat, aby jménem [...] pojišťovny, která jej ustanovila, vykonával jiné činnosti, než jsou uvedeny v odstavci 1“.

48 – V této věci nebyla vznesena otázka automatické rovnocennosti pojmů „pobočka“ ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení a ve smyslu směrnice Solventnost II. Intuitivně se sice nabízí kladná odpověď, avšak je třeba podotknout, že tato směrnice používá výraz „pobočka“ v různých významech, konkrétně v obecném podle čl. 13 odst. 11, nadepsaného „Definice“, ale také v jiném, zvláštním, pro účely kapitoly IX hlavy I, uvedeném v čl. 162 odst. 2, a dalším pro účely hlavy IV, uvedeném v čl. 268 odst. 1 písm. b). Posouzení, zda všechny z povahy věci splňují požadavky nařízení, by překračovalo účel tohoto stanoviska.

49 – Postavení trvalé přítomnosti na roveň pobočky vychází z rozsudku ze dne 4. prosince 1986, Komise v. Německo (205/84, EU:C:1986:463). Posléze ji kodifikoval normotvůrce, poprvé v článku 3 směrnice Rady 88/357/EHS ze dne 22. června 1988, druhé směrnice o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se přímého pojištění jiného než životního, kterou se stanoví opatření k usnadnění účinného výkonu volného pohybu služeb a kterou se mění směrnice 73/239/EHS (Úř. věst. 1988, L 172, s. 1; Zvl. vyd. 06/01, s. 198).

87. Má-li tato trvalá přítomnost podobu „pou[hé] kancelář[e] veden[é] vlastními zaměstnanci pojišťovny nebo osobou, která je sice nezávislá, avšak má trvalé zmocnění jednat za pojišťovnu podobným způsobem, jako by jednalo její zastoupení“ (čl. 145 odst. 1 směrnice Solventnost II), nebude příliš těžké se ztotožnit se závěrem, že zároveň splňuje podmínku stanovenou v čl. 7 bodě 5 nařízení:

- judikatura Soudního dvora k „trvalé přítomnosti“ v rámci svobody usazování zakotvené v článku 43 SFEU vyžaduje, aby ji bylo možno konstatovat „na základě objektivních a ověřitelných okolností, které se týkají zejména míry fyzické existence, pokud jde o prostory, zaměstnance a vybavení“⁵⁰;
- čl. 145 odst. 2 směrnice Solventnost II vyžaduje, aby pojišťovna pro účely svého usazení v jiném členském státě sdělila orgánům dohledu domovského státu jméno osoby, která má v rámci pobočky nebo trvalé přítomnosti dostatečné pravomoci zavazovat pojišťovnu ve vztahu ke třetím osobám.

88. Diskuse k otázce, zda by trvalá přítomnost k tomu, aby mohla být kvalifikována jako „provozovna“ ve smyslu směrnice Solventnost II, měla vykazovat další charakteristiky, je nadále otevřená. Konkrétně se diskutuje, zda musí podléhat vedení a kontrole pojišťovny a zda musí být výkon její činnosti výhradně nebo velmi výrazně svázán s touto pojišťovnou⁵¹.

89. Mám za to, že pro účely projednávané věci není nezbytné rozřešit tuto diskusi, protože pro použití čl. 7 bodu 5 nařízení nejsou tyto dvě okolnosti rozhodující.

90. Rozhodující až určující naopak je, aby trvalá přítomnost obdobná pobočce měla prostředky (vedení, prostory, zaměstnance, vybavení) pro svou činnost a aby zasáhla do právního vztahu, v důsledku kterého vznikl spor, jak vyplývá z výše uvedené judikatury Soudního dvora⁵².

91. V téže judikatuře je důraz kladen na skutečnost, jak jsem již připomněl, že blízkost sporu a soudu, který má o sporu rozhodovat, se neposuzuje jen podle právních vztahů mezi subjekty usazenými v různých členských státech, ale rovněž v závislosti na způsobu, jakým tyto subjekty jednají v životě společnosti a jakým ve svých obchodních vztazích působí vůči třetím osobám.

92. Určit, zda existuje úzká vazba mezi sporem a soudem, který má o sporu rozhodovat, tedy bude možné na základě kombinace těchto faktorů v daném konkrétním případě (a nikoli na základě intenzity kontroly pojišťovny nad entitami nacházejícími se v hostitelském státě či míry výhradnosti vazby těchto entit na pojišťovnu).

b) „Zástupce“ podle článků 151 a 152 směrnice Solventnost II

93. Když pojišťovna rozšiřuje svou podnikatelskou činnost do jiného členského státu v rámci volného pohybu služeb, může dojít k tomu⁵³, že nebudou naplněny materiální znaky umožňující shledat pro účely čl. 7 bodu 5 nařízení existenci pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny.

50 – Rozsudek ze dne 26. října 2010, Schmelz (C-97/09, EU:C:2010:632, bod 38).

51 – Komise ve svém výkladovém sdělení „Volný pohyb služeb a obecný zájem v odvětví pojištnictví“ (Úř. věst. 2000, C 43, s. 5), s. 9 až 12, zastává názor, že musí být přítomny obě.

52 – Body 38 až 52 tohoto stanoviska.

53 – Vzhledem k tomu, že využití této svobody nevylučuje určitou stabilní infrastrukturu poskytovatele v přijímajícím státě (rozsudek ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411), připouštím, že ve vztahu k určitému subjektu může vzniknout dojem vyžadovaný pro uplatnění tohoto ustanovení. V takovém případě může třetí osoba ve sporech souvisejících s provozováním této infrastruktury podat žalobu proti pojišťovně u soudu místa, v němž se nachází tato infrastruktura.

94. Konkrétně v oblasti pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel bude zástupce, kterého pojišťovna musí ustanovit v hostitelském státě, jen stěžít stát u zrodu sporu „vyplývající[ho] z provozování pobočky, zastoupení nebo jiné provozovny“ ve smyslu čl. 7 bodu 5 nařízení, bude-li jeho jednání omezeno na úkoly uvedené v článku 152 směrnice Solventnost II.

95. Podle čl. 152 odst. 4 směrnice Solventnost II mohou členské státy⁵⁴ pověřit výkonem funkcí škodního zástupce podle téhož článku i výkonem funkcí podle článku 21 směrnice 2009/103/ES⁵⁵ jediného zástupce. Implicitně se v něm tedy připouští, že funkce obou typů zástupců si odpovídají, což Soudní dvůr potvrdil⁵⁶.

96. Ze srovnání těchto dvou úprav zástupců vyplývá, že zástupce podle článku 152 směrnice Solventnost II bude zpravidla jen přijímat a předávat informace umožňující likvidaci pojistné události a vyplácet pojistná plnění přiznaná pojišťovnou⁵⁷. Nad rámec těchto úkolů je jeho funkce při těchto postupech zcela pasivní.

97. Stran zástupce podle článku 4 směrnice 2000/26 (který odpovídá článku 21 směrnice 2009/103) Soudní dvůr rozhodl, že plní pouze funkce zprostředkovatele, neboť nabídky náhrady škody činí pouze pojišťovna⁵⁸.

98. Toto vymezení úkolů je v souladu s čl. 21 odst. 6 směrnice 2009/103, podle kterého škodní zástupce „není považován [...] za provozovnu ve smyslu nařízení (ES) č. 44/2001“.

99. Připomínám, že ustanovení zástupce podle článku 152 směrnice Solventnost II, které je nutné „[p]ro účely uvedené v článku 151“, vyplývá z povinnosti, jejíž splnění musí zajistit hostitelský členský stát, a sice aby pojišťovna jednala se všemi osobami uplatňujícími nároky stejně. Tyto osoby se nesmějí dostat do méně výhodné situace v důsledku toho, že pojišťovna kryje riziko v rámci poskytování služeb, a nikoli prostřednictvím provozovny.

100. Z rovného zacházení ovšem neplyne nutnost vykládat čl. 7 bod 5 nařízení takovým způsobem, podle kterého by se bez dalšího vztahoval na žaloby proti pojišťovně v členském státě, ve kterém není usazena, jen proto, že má škodního zástupce.

101. V obecné rovině tedy neexistuje dostatečný základ k tomu, aby ve vztahu k událostem souvisejícím s pojištěním občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel bylo použití čl. 7 bodu 5 nařízení provázáno se zástupcem ustanoveným podle článku 152 směrnice Solventnost II a vykonávajícím jen funkce uvedené v tomto ustanovení.

102. Pro použitelnost čl. 7 bodu 5 nařízení v případě, kdy má pojišťovna k dispozici jen zástupce vykonávajícího v hostitelském státě funkce podle článku 152 směrnice Solventnost II, musí existovat jiné důvody dovolující přiznat mezinárodní soudní příslušnost jiným soudům než soudům bydliště žalovaného⁵⁹.

54 – Jestliže zástupce neustanovila sama pojišťovna.

55 – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 o pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel a kontrole povinnosti uzavřít pro případ takové odpovědnosti pojištění (Úř. věst. 2009, L 263, s. 11). Článek 152 směrnice Solventnost II nadále doslovně odkazuje na článek 4 směrnice 2000/26/ES, který byl posléze převzat, s výjimkou odstavce 7, do článku 21 směrnice 2009/103.

56 – Rozsudky ze dne 10. října 2013, Spedition Welter (C-306/12, EU:C:2013:650, body 21 a 23), a ze dne 15. prosince 2016, Vieira de Azevedo a další (C-558/15, EU:C:2016:957, bod 33), týkající se zástupce podle článku 21 směrnice 2009/103 (tehdy článku 4 směrnice 2000/26), jakož i rozsudek Corporis týkající se zástupce podle článku 152 směrnice Solventnost II.

57 – To zahrnuje i oprávnění převzít písemné vyhotovení žaloby proti pojistiteli usazenému v jiném členském státě, prostřednictvím které se žalobce domáhá náhrady škody způsobené dopravní nehodou, jak je uvedeno v rozsudku Corporis.

58 – Rozsudek ze dne 15. prosince 2016, Vieira de Azevedo a další (C-558/15, EU:C:2016:957, body 25 a 26).

59 – Viz bod 16 odůvodnění nařízení.

103. Tak tomu může být tehdy, když zástupce splňuje podmínky umožňující kvalifikovat jej jako pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu pojišťovny a když se aktivně podílel na jednání, v důsledku kterého třetí osoba podala žalobu proti této pojišťovně.

104. Navíc nelze vyloučit, že výkon pojišťovací činnosti mimo domovský stát v rámci poskytování služeb povede k žalobám proti pojišťovně, o kterých by racionálně (z hlediska soudní příslušnosti) mělo být rozhodováno v jiném státě, než je stát jejího sídla.

105. I když se rovnováha mezi příslušnými právy účastníků řízení a řádným výkonem spravedlnosti projevuje především v pravidle podřízení žalovaného soudům jeho bydliště, jsou v nařízení upraveny pro žalobce alternativy, jako například možnost podat žalobu v místě, kde došlo k dotčeným událostem⁶⁰.

106. Nařízení mimoto chrání žalobce, jenž je „slabší stranou“ v pojistném vztahu, prostřednictvím zvláštních pravidel mezinárodní soudní příslušnosti (pravidla oddílu 3 kapitoly II), která nemají žádnou souvislost s druhem přítomnosti pojišťovny na určitém území. Stejně zacházení je poskytnuto poškozenému, který může podat přímou žalobu.

c) Použití na projednávanou věc

107. Gefion tvrdí, že její činnost vykonávaná v Polsku je projevem svobody poskytování služeb a má souhlas orgánů dohledu domovského i hostitelského státu.

108. Z vyjádření Komise nicméně vyplývá, že činnost společnosti Crawford Polska ve skutečnosti odpovídá svobodě usazování. Předkládající soud se podle všeho s tímto názorem (implicitně) ztotožňuje.

109. Jak jsem se pokusil vysvětlit, v souvislosti s čl. 7 bodem 5 nařízení může titul, z kterého určitá pojišťovna vykonává svou činnost v určitém členském státě, odhalit faktické splnění podmínek vyžadovaných tímto článkem (což zpravidla nastane v případech, kdy pojišťovna podniká v režimu svobody usazování), ale i jejich nesplnění (což zpravidla nastane v případech, kdy pojišťovna využívá volného pohybu služeb).

110. Podotýkám, že tento titul ani v jednom směru nepředurčuje použitelnost čl. 7 bodu 5 nařízení, která se určí podle kritérií vyplývajících, co do jeho výkladu, z judikatury Soudního dvora.

111. Na základě těchto kritérií může aktivita společnosti Gefion v Polsku vyvíjená prostřednictvím společnosti Crawford Polska odůvodnit mezinárodní soudní příslušnost polských soudů za shora popsanych podmínek, neboť žalobu proti společnosti Gefion podaly třetí osoby v důsledku rozhodnutí společnosti Crawford Polska, které tuto pojišťovnu zavazuje.

112. Okolnost, že Gefion jednala na základě článku 147 a následujících směrnice Solventnost II, tedy nebude rozhodující.

60 – V souvislosti s takovými nároky, jako jsou nároky vznesené v projednávané věci, které jsou prezentovány jako nároky mimosmluvní povahy.

V. Závěry

113. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na druhou předběžnou otázku Sądu Rejonowego w Białymstoku (okresní soud v Bělostoku, Polsko) takto:

„Článek 7 bod 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že obchodní společnost usazenou v jednom členském státě, která jedná v rámci smlouvy s pojišťovnou se sídlem v jiném členském státě, lze kvalifikovat jako pobočku, zastoupení nebo jinou provozovnu této pojišťovny, jestliže tato společnost zároveň

- v prvním členském státě likviduje materiální škody v rámci povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti z provozu motorových vozidel kryté pojišťovnou,
- navenek vystupuje jako detašované pracoviště pojišťovny a
- má vedení a je materiálně vybavena tak, že může vést obchodní jednání s třetími osobami takovým způsobem, že se tyto osoby, ačkoliv vědí, že případný právní vztah bude navázán s pojišťovnou, nemusí obracet přímo na tuto pojišťovnu.“